

продуктивності уроку; реалізації міжпредметних зв'язків; покращенню взаємин «учень-учитель»; уможливленню організацію проектної діяльності учнів, тощо.

*Матійків І. М.,
доцент кафедри теорії і методики
технологічної освіти, креслення і
комп'ютерної графіки НПУ імені М. П. Драгоманова
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник*

ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ЖИТТЯ ЯК РЕСУРС ОСОБИСТОСТІ

Інноваційна спрямованість навчального процесу спричиняє корінні зміни у педагогічній практиці, спрямування методів на усвідомлене і творче навчання учнів, розвиток їхніх особистісних якостей – самостійності у прийнятті рішень, критичності мислення, творчого підходу в навчанні, ініціативності, наполегливості тощо.

Для кожної людини є природнім й закономірним мріяти, формулювати цілі, досягати їх, долати перешкоди, вирішувати різноманітні життєві завдання. З цього складається життя. Творчий підхід до життя полягає у вмінні дивуватися і пізнавати світ, прагнення пояснити незрозумілі явища, відмовлятися від стереотипних способів мислення, знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, висувати нові ідеї, створювати оригінальні продукти, готовність витратити час і сили для того, щоб створити щось нове. Творчість може виявлятися не тільки в науці чи в мистецтві, а й у повсякденному житті: при вирішенні професійних завдань, у сфері людських стосунків тощо.

Важливим чинником творчого підходу до життя є ставлення до себе як до людини творчої. Це демонструє наступний приклад. Керівник одного великого видавництва був заклопотаний відсутністю творчого підходу у працівників редакційного і маркетингового відділів. Він звернувся до науковців, щоб з'ясувати, чим відрізняється творча особистість від нетворчої. Впродовж року кропіткої праці психологи з'ясували, що між ними лише одна відмінність: творча людина упевнена в тому, що вона – творча особистість, а нетворча переконана, що творчість – це не для неї. Хто вважає себе творчими людьми, є

такими насправді. Творчі люди зазвичай керуються принципом на кшталт: «Не йдіть туди, куди веде дорога. Замість цього йдіть туди, де немає дороги, і протопчіть власну стежку» (*Р. Емерсон*).

Цікавий взаємозв'язок між творчістю і помилками. Багато винаходів у науці зроблено в результаті спостереження за помилками або випадковим збігом обставин. Наприклад, А. Флемінг помітив, що цвіль, яка потрапила в чашку Петрі, убила бактерії. Так був відкритий пеніцилін. Асистент Л. Пастера помилково уприснув деяким курям дуже маленьку дозу холерних бактерій. Пізніше помилку виправили і кури вижили. Перша слабка ін'єкція, тобто щеплення, уберегла тварин від хвороби. Помилки, аномалії, несподіваний розвиток подій часто служать поштовхом для нових ідей і пропозицій. Творча мотивація дуже важлива, більшість творчих людей черпають свої ідеї саме з цього джерела. Творчо жити можуть собі дозволити ті, хто сприймає поразки як уроки, після яких може піднятися і йти далі по життю. Пошук альтернативних варіантів вирішення життєвих завдань дає змогу швидко розвинути в собі творчі здібності. Творчі люди не шукають винних і не витрачають час на самозвинувачення, а аналізують ситуацію та знаходять різні шляхи її вирішення. Вони в словосполученні «вирішення проблеми» акцентують увагу на першому слові, а самі проблеми сприймають як завдання.

Простір для творчості у педагога є великий: створення нових програм, утілення елементів новизни в урок, творче застосування інтерактивних вправ, пошук нешаблонних варіантів вирішення навчальних завдань тощо. Спілкування – це також форма творчості, яка допомагає виявити і розкрити найкращі сторони особистості. Творчим можна бути у всьому, навіть у рухах. Широкий руховий репертуар може допомогти у творчому самовираженні, створенні власного іміджу. Важливим для творчого процесу є вміння педагога зупинитися і поглянути на ситуацію з іншого боку, тобто зробити творчу паузу. Це коротка зупинка, під час якої людина говорить сама собі: «Цікаво, чи не можна зробити це інакше?», «Про це варто подумати», «Чи є тут інші можливості?», «Невже це можна зробити тільки так і ніяк інакше?».

Одним із критеріїв творчості є оригінальність мислення – здатність давати відповіді, що відхиляються від звичайних; пропонувати несподівані, нестандартні рішення. Оригінальність народжується з подолання «правильного», очевидного, загальноприйнятого. Творчість знаходить вияв в імпровізації, спонтанності. Деколи творчо застосовані прийоми дають грандіозний ефект: пожвавлюють ситуацію на уроці, заряджають і сповнюють учнів радістю, роблять заняття незабутнім.

Творчий підхід та імпровізація – це компетенції, які напрацьовуються педагогом з досвідом. Природно, що на початку викладацької діяльності постає більше психологічних бар'єрів, які заважають вияву творчості та імпровізації, наприклад:

- боязнь нових ситуацій, невідомого, небажання ризикувати. Люди часто надають перевагу безпеці і зручності ніж ризику і новизні;
- боязнь бути вразливим. Люди намагаються уникати ситуацій, які можуть заподіяти їм психологічний біль або налякати;
- невпевненість у собі. Відсутність прагнення до інновацій часто спричинена страхом припуститися помилки, зневірою у своїй спроможності робити щось нове;
- надмірна напруженість;
- недостатній рівень потрібних вмінь і навичок, відсутність підтримки.

Подолання цих бар'єрів актуалізує вияв творчості та відкриває нові можливості для педагога. Також важливим компонентом творчого натхнення є гумор. У багатьох ситуаціях доцільні жарти вносять тепло, спонукають інакше поглянути на звиклі речі та чудово стимулюють творчий процес. Гумористична творчість проявляється в особливому погляді на світ, який викликає усмішку, а ділова – у пошуку нових рішень або ідей, які дозволяють вийти на ринок з новим продуктом або послугою. Не існує таких сфер життєдіяльності особистості, де був би неможливим творчий процес.

Використана література

1. Загальна психологія : практикум : навч. посіб. / В. В Волошина та ін. Київ : Каравела, 2006. 280 с.

2. Матійків І. М., Якимів А. І., Черняк Т. Г. Основи тренерської майстерності : навч.-метод. посіб. Львів : Компанія «Манускрипт», 2012. 392 с.

*Медведєва Н. А.,
методист
Рава-Руський професійний ліцей*

ДОСВІД СТВОРЕННЯ КРЕАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА У РАВА-РУСЬКОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ ЛІЦЕЇ

Навчально-виховний процес (далі – НВП) професійної школи базується на основі особистісно-орієнтованої освіти, в центрі якої перебуває людина, майбутній фахівець, яка не просто засвоює знання, а пізнає істину. Зміст ПТО має постійно оновлюватись з урахуванням потреб підприємства-замовника кадрів. Особливо актуальними стають мобільність, конкурентоспроможність та рівень кваліфікації працівника. Така освіта вимагає творчого підходу та створення креативного середовища ЗПТО. Креативне середовище – реальність сучасної професійної освіти, впроваджується у НВП, як активними методами навчання (евристичні бесіди, дослідні завдання, брейн-ринги, ділові, рольові та дидактичні ігри, змагання ерудитів, проблемне проектування), так і цікавими напрямками виховної роботи (нестандартні форми проведення виховних годин, лінійок, відповідних заходів, зустрічей, тестування, гурткової роботи, оглядів технічної творчості).

Питання розвитку креативного середовища надзвичайно актуальне, адже робота з молоддю вимагає постійного оновлення та вдосконалення. Креатив (від англ. *creative*) – це продукт діяльності людини, створений способом, що відрізняється від аналогічних новизною підходу, творчим рішенням. Креативність – це здатність породжувати незвичайні ідеї, відхилятися від традицій, вирішувати проблеми, адаптуватись до потреб нових підходів. Інноваційність – це практичне впровадження нових ідей.

Креативне освітнє середовище – це простір діяльності креативних особистостей. Креативне середовище не має чітко фіксованих меж. Вони визначаються суб'єктами освітнього процесу (керівниками, педагогами, батьками, учнями). «Можна сказати, що кожен... визначає межі власного